

quaestionis aktualnych studiów o Apostole narodów. Nie jest to rzecz łatwa, jeśli weźmie się pod uwagę fakt, że każdego miesiąca publikowane są dziesiątki rozpraw w różnych językach dotyczących Apostoła i jego myśli. Zresztą już w okresie patrystycznym dyskutowano np. nad tym, jaka jest myśl przewodnia Pawłowego nauczania, podkreślając znaczenie takich tematów jak usprawiedliwienie, łaska, nawrócenie, odkupienie i zmartwychwstanie.

Paweł Orygenes, św. Jana Chryzostoma, św. Augustyna jest przede wszystkim modelem do naśladowania, gdy chodzi o radykalny sposób wypełniania misji ewangelizacji. Fragmenty jego pism najczęściej komentowane i wybierane przez późniejszych autorów mają charakter autobiograficzny bądź odwołują się do tego, co określa się terminem *kenosis*; w obydwu przypadkach chodzi o teksty, które uwidaczniają dystans istniejący między wiarą chrześcijańską i otaczającym ją światem pogańskim. Ten sam św. Paweł, który na początku ery chrześcijańskiej głosił światu swoją wiarę w Jezusa zmarłego i zmartwychwstałego, adaptując ją do języka i mentalności greckiej, w wiekach następnych zostaje ukazywany jako poręczyciel chrześcijańskiej tożsamości przeciwko wszystkim tendencjom, które chciały ukazać tę ostatnią jako zjawisko religijne nie wymagające nawrócenia. Znaczenie omawianych sympozjów łączy się zatem z pewną weryfikacją: chodzi o to, by poznawać ciągle dokładniej myśl najbardziej znanego obywatela Tarsu, a jednocześnie rozumieć w pełniejszy sposób, dlaczego pozostawił on tak trwałe ślady w historii chrześcijaństwa i ludzkości.

Ks. Waldemar Turek - Rzym

7. I MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM O ANTIOCHII PIZYDYJSKIEJ (Antiochia Pizydyjska – Yalvac, Turcja, 2-4 lipca 1997)

Antiochia Pizydyjska (w odróżnieniu od Antiochii znajdującej się również w Turcji, ale w pobliżu Syrii) założona została na pocz. III w. prz. Chrystusem i ogłoszona przez Rzymian w 188 r. prz. Chrystusem wolnym miastem. Położona w pobliżu ważnej drogi handlowej, która prowadziła z Efezu poprzez Azję Mniejszą na wschód, cieszyła się przez wiele wieków handlowym i kulturalnym rozwojem. Miasto, noszące w aktualnej terminologii tureckiej nazwę Yalvac, gościło św. Pawła, który dotarł tutaj w czasie swojej pierwszej podróży misyjnej ok. r. 47 przybywając wraz ze św. Barnabą z Perge (Dz 13,14-52). Apostoł przebywał w Antiochii Pizydyjskiej około jednego roku, głosząc Ewangelię wśród wielu niebezpieczeństw aż do momentu, kiedy zasadzki ze strony żydów zmusiły go do opuszczenia miasta: „Żydzi podburzyli pobożne a wpływowe niewiasty i znaczniejszych obywateli, wznieśli prześladowanie Pawła i Barna-

by i wyrzucili ich ze swoich granic. A oni otrząsnąwszy na nich pył z nóg, przyszli do Ikonium, a uczniów napełniało wesele i Duch Święty” (Dz 13, 50-52). Dwaj apostołowie powrócili jeszcze do Antiochii Pizydyjskiej w końcowej części ich pierwszej podróży misyjnej, zatrzymując się na krótki czas w celu ożywienia życia wspólnoty i zorganizowania jej hierarchicznie (Dz 14, 21-23).

Dzisiaj Antiochia Pizydyjska jest obiektem zainteresowań nie tylko ze strony chrześcijan i nie tylko z racji pobytu wspomnianego Apostoła narodów. Jak bowiem wykazały prace archeologów, wzmiankowane miasto odgrywało znaczącą rolę w okresie rzymskim, było miejscem życia i działalności uczniów Chrystusa w okresie chrześcijańskim oraz wykazało swoją znaczną aktywność również w czasie bizantyjskim. Jest to zresztą jedno z wielu miast tureckich, które z racji na obecność elementów różnych kultur i wyznań, budzi jeszcze dzisiaj zainteresowanie specjalistów wielu dziedzin.

Organizatorzy I Międzynarodowego Sympozjum o Antiochii Pizydyjskiej pragnęli przede wszystkim, jak się wydaje, ukazać bogatą przeszłość wspomnianego miasta oraz określić, w jakim punkcie znajdują się aktualne poszukiwania dotyczące różnych dziedzin historii Antiochii, a w sposób szczególny, pobytu w niej św. Pawła. Zaprosili zatem ok. 70 specjalistów, głównie historyków, archeologów, biblistów i patrologów, również w tym celu, by wyciągnąć konkretne wnioski związane z dalszymi pracami. W programie sympozjum wyróżniono dwie zasadnicze grupy tematyczne: religijno-archeologiczną oraz historyczno-kulturalną.

Tematy biblijne i patrystyczne zaliczone zostały do pierwszej grupy. I tak prof. P. Grech mówił na temat Dz 13, 16-41 jako kerygmy skierowanej do diaspory żydowskiej; prof. T. Witulski koncentrował się na tekście Ga 4, 8-20 adresowanym do Antiochii Pizydyjskiej; prof. E.R. Martinez analizował Pawłowe wyrażenie „powstanie z martwych” (Rz 1, 4); prof. M. Pesce i A. Destro omawiali pobyt św. Pawła w Antiochii w perspektywie antropologicznej; wreszcie prof. W. Turek omówił postać św. Pawła Apostoła w *Listach* św. Ambrożego.

Duże również zainteresowanie wywołały odczyty dotyczące historii bądź archeologii konkretnych antycznych budowli, których fragmenty można dzisiaj oglądać zwiedzając Antiochię Pizydyjską. Chodzi m.in. o fragmenty murów, świątyni Augusta, teatru, łaźni rzymskiej, akweduktu, świątyni poświęconej bogini Selene, kościoła św. Pawła i innych. Profesorowie omawiający zagadnienia związane z tymi i innymi obiektami, w większości obywatele tureccy bądź Amerykanie, kierują bezpośrednio pracami archeologicznymi trwającymi od wielu lat w interesującym nas mieście.

Podsumowujący obrady sympozjum prof. P. Grech zwrócił uwagę na znaczenie konferencji poświęconych historii konkretnych miast i związanych z nimi postaci, wyrażając życzenie, by i inne tureckie miejscowości, odznaczające się często przebogatą przeszłością, naśladowały przykład Antiochii Pizydyjskiej.

Uwidocznili też aspekt ekumeniczny konferencji w Antiochii, w czasie której wypowiadali się katolicy, protestanci, muzułmanie oraz niewierzący. Można było dzięki temu dostrzec, w jak różny sposób interpretowany jest np. pobyt św. Pawła w Antiochii Pizydyjskiej przez naukowców reprezentujących odmienne religie bądź przez niewierzących, a jednocześnie zauważyć wieloraką obecność św. Pawła i jego myśli w różnych środowiskach i kulturach.

Na zakończenie warto zwrócić uwagę na niektóre imprezy towarzyszące omawianemu sympozjum, jak spotkanie wieczorne w świątyni Augusta czy zwiedzanie świątyni poświęconej bogini Selene. Organizatorom udało się rzeczywiście w oryginalny sposób przygotować nie tylko naukową dyskusję o historii ich miasta, ale też ukazać jego aktualne piękno i historyczne zabytki.

Ks. Waldemar Turek – Rzym

8. XX LAT DZIAŁALNOŚCI SEKCJI PATRYSTYCZNEJ

Ukonstytuowana 3 listopada 1977 roku w Lublinie Sekcja Patrystyczna przy Komisji Episkopatu d/s Nauki Katolickiej obchodzi w tym roku 20-lecie swego istnienia. Dotąd wykładowcy dyscyplin patrystycznych należeli najpierw do Sekcji Homiletycznej, a następnie do Sekcji Filologicznej. Brak autonomicznej sekcji patrystycznej ujawnił się jaskrawo podczas IV Kongresu Teologów Polskich w 1975 r. w Krakowie, kiedy to publicznie domagano się jej powołania. Wówczas to pod naciskiem przewodniczącego Komisji Episkopatu d/s Nauki Katolickiej ks. kard. Karola Wojtyły rozpoczęły się żmudne rozmowy, dyskusje i spotkania kilkunastu patrologów polskich, wśród których wyróżniali się kierownik Katedry Patrologii ATK ks. dr E. Stanula i kierownik Międzywydziałowego Zakładu Badań nad Antykiem Chrześcijańskim KUL prof. L. Małunowiczówna (zob. E. Stanula, *Sprawozdanie z prac związanych z ukonstytuowaniem się Sekcji Patrystycznej przy Komisji Episkopatu d/s Nauki Katolickiej w Polsce*, VoxP 2:1982, z.2, 122-126), którzy ustalili charakter i zasady działania nowej sekcji oraz opracowali jej statut (jego tekst: VoxP 2:1982, z. 2, 131). Do jej formalnego erygowania doszło 3 listopada 1977 r. w Lublinie podczas ogólnopolskiego sympozjum naukowego, zorganizowanego przez Międzywydziałowy Zakład Badań nad Antykiem Chrześcijańskim KUL, kiedy to w czasie specjalnego dodatkowego spotkania zaprezentowano zebrany jej strukturę i statut oraz wybrano jej pierwszy na pierwszą kadencję (5 lat) zarząd w następującym składzie: prezes – ks. dr S. Longosz, wiceprezes – ks. dr M. Starowieyski, sekretarz – ks. dr E. Stanula. Ponadto ustalono, że w skład zarządu Sekcji wchodzić będą jeszcze przez jakiś czas: przedstawiciel archeologii chrześcijańskiej, dopóki ta nie stanie się samodzielną sekcją, oraz kierownik Międzywydziałowego Zakładu Badań nad Antykiem Chrześcijań-